YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (toinen jaosto)

23 päivänä marraskuuta 2006 *

Asiassa C-315/05,

jossa on kyse EY 234 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Giudice di pace di Monselice (Italia) on esittänyt 12.7.2005 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 12.8.2005, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Lidl Italia Srl

vastaan

Comune di Arcole (VR),

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja C. W. A. Timmermans (esittelevä tuomari) sekä tuomarit R. Schintgen, P. Kūris, J. Makarczyk ja G. Arestis,

* Oikeudenkäyntikieli: italia.

julkisasiamies: C. Stix-Hackl,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies L. Hewlett,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 29.6.2006 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– Lidl Italia Srl, edustajinaan avvocato F. Capelli ja avvocato M. Valcada,

– Italian hallitus, asiamiehenään I. M. Braguglia, avustajanaan avvocato dello Stato G. Aiello,

– Espanjan hallitus, asiamiehenään N. Díaz Abad,

– Ranskan hallitus, asiamiehinään R. Loosli-Surrans ja G. de Bergues,

– Alankomaiden hallitus, asiamiehinään H. G. Sevenster ja M. de Mol,

– Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään A. Aresu ja J.-P. Keppenne,

kuultuaan julkisasiamiehen 12.9.2006 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee myytäväksi tarkoitettujen elintarvikkeiden merkintöjä, esillepanoa ja mainontaa koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 20.3.2000 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2000/13/EY (EYVL L 109, s. 29) 2, 3 ja 12 artiklan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa Lidl Italia Srl (jäljempänä Lidl Italia) on nostanut kanteen Comune di Arcolen kunnanjohtajan tekemästä päätöksestä, jolla tälle yhtiölle määrätään hallinnollinen sakkorangaistus, koska se on myynyt "amaro alle erbe" -nimistä alkoholijuomaa sen kansallisen lainsäädännön vastaisesti, jonka mukaan tiettyjen alkoholijuomien etiketeissä on mainittava niiden alkoholipitoisuus tilavuusprosentteina.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Yhteisön lainsäädäntö

3 Direktiivin 2000/13 johdanto-osan kuudennessa perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

"Elintarvikkeiden merkintöjä koskevien säännösten ensisijaisena tarkoituksena tulisi olla kuluttajan valistaminen ja suojeleminen."

4 Kyseisen direktiivin johdanto-osan kahdeksannessa perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

"Yksityiskohtaiset merkinnät tuotteen laadusta ja ominaisuuksista tarjoavat kuluttajalle mahdollisuuden tehdä tietoinen valinta, ja se on sopivin tapa, koska se on vähiten kaupan vapauden esteenä."

5 Direktiivin 2000/13 1 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Tämä direktiivi koskee sellaisenaan kuluttajalle toimitettavien elintarvikkeiden merkintöjä sekä tietyiltä osin elintarvikkeiden esillepanoa ja mainontaa."

6 Tämän direktiivin 1 artiklan 3 kohdassa on seuraava määritelmä:

"_ _

b) 'valmiiksi pakatulla elintarvikkeella' [tarkoitetaan] kuluttajalle ja suurtalouksille sellaisenaan tarkoitettua myyntiyksikköä, joka käsittää elintarvikkeen ja pakkauksen, johon elintarvike on pantu ennen myytäväksi tarjoamista, riippumatta siitä, peittääkö pakkaus elintarvikkeen kokonaan tai vain osittain, kuitenkin aina siten, että avaamatta tai vaihtamatta pakkausta sisällystä ei voi muuttaa."

7 Direktiivin 2000/13 2 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Merkinnät ja tavat, joilla ne on tehty, eivät saa:

a) olla omiaan johtamaan ostajaa harhaan, erityisesti:

i) elintarvikkeen ominaispiirteiden osalta ja erityisesti sen luonteen, yksilöllisyyden, ominaisuuksien, koostumuksen, määrän, säilyvyyden, alkuperän, valmistus- tai tuotantomenetelmän osalta;

– –"

8 Saman direktiivin 3 artiklan 1 kohdassa on tyhjentävä luettelo tiedoista, jotka on pakollisesti merkittävä elintarvikkeisiin.

9 Tämän säännöksen 7 alakohdassa säädetään, että "valmistajan, pakkaajan tai yhteisöön sijoittautuneen myyjän nimi tai toiminimi ja osoite" on merkittävä.

10 Tämän saman säännöksen 10 alakohdassa säädetään, että "juomien osalta alkoholipitoisuus [on merkittävä] tilavuusprosentteina, jos alkoholipitoisuus on suurempi kuin 1,2 tilavuusprosenttia".

11 Direktiivin 2000/13 12 artiklassa säädetään seuraavaa:

"Tullitariffinimikkeeseen 22.04 ja 22.05 kuuluvien tuotteiden alkoholipitoisuuden ilmoittamisesta säädetään näihin tuotteisiin sovellettavissa erityisissä yhteisön säännöksissä.

Muiden yli 1,2 tilavuusprosenttia alkoholia sisältävien juomien alkoholipitoisuuden ilmoittamisesta säädetään 20 artiklan 2 kohdassa säädettyä menettelyä noudattaen."

12 Kyseisen 12 artiklan toisessa kohdassa tarkoitetusta menettelystä säädetään kuluttajalle myytäväksi tarkoitetun alkoholijuoman alkoholipitoisuuden ilmoittamisesta tilavuusprosentteina juoman merkinnöissä 15.4.1987 annetulla komission direktiivillä 87/250/ETY (EYVL L 113, s. 57).

13 Direktiivin 87/250 3 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Alkoholipitoisuuden ilmoittamisessa tilavuusprosentteina sallitaan seuraavat positiiviset ja negatiiviset poikkeamat, jotka on ilmaistava absoluuttiarvoina:

a) muut kuin jäljempänä mainitut juomat:

0,3 til-%;

_ _"

14 Direktiivin 2000/13 16 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

"1. Jäsenvaltioiden on huolehdittava, että niiden alueella kielletään sellaisten elintarvikkeiden pitäminen kaupan, joiden osalta 3 artiklassa ja 4 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuja mainintoja ei ole esitetty kuluttajan helposti ymmärtämällä kielellä, paitsi jos kuluttajalle tarkoitettu tieto on yhden tai useamman merkinnöissä olevan maininnan osalta tosiasiallisesti varmistettu muilla toimenpiteillä, jotka määrätään 20 artiklan 2 kohdassa säädettyä menettelyä noudattaen.

2. Jäsenvaltio, jossa tuotetta pidetään kaupan, saa ottaen huomioon perustamissopimuksen määräykset, säätää, että kyseiset erikoismerkinnät tehdään yhdellä tai useammalla yhteisön virallisista kielistä määräämällään kielellä."

15 Elintarvikelainsäädäntöä koskevista yleisistä periaatteista ja vaatimuksista, Euroopan elintarviketurvallisuusviranomaisen perustamisesta sekä elintarvikkeiden turvallisuuteen liittyvistä menettelyistä 28.1.2002 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 178/2002 johdanto-osan 12 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

"Elintarvikkeiden turvallisuuden varmistamiseksi on tarpeen käsitellä kaikkia koko elintarvikeketjun näkökohtia jatkumona, joka alkaa alkutuotannosta sisältäen sekä sen että rehuntuotannon ja joka päättyy elintarvikkeiden myyntiin tai tarjontaan kuluttajille, koska ketjun jokainen osatekijä voi vaikuttaa elintarvikkeiden turvallisuuteen."

16 Kyseisen asetuksen johdanto-osan 30 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

"Elintarvikealan toimijalla on parhaat edellytykset suunnitella turvallinen järjestelmä elintarvikkeiden toimittamiseksi ja toimitettujen elintarvikkeiden turvallisuuden varmistamiseksi. Sen vuoksi toimijalla olisi oltava ensisijainen oikeudellinen vastuu elintarvikkeiden turvallisuuden varmistamisesta. Vaikka tämä periaate on käytössä joissakin jäsenvaltioissa ja joillakin elintarvikelainsäädännön aloilla, toisilla aloilla sitä ei ole tosiasiallisesti säädetty tai jäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset vastaavat turvallisuudesta tekemällä tarkastuksia. Tällaiset erot aiheuttavat kaupan esteitä ja vääristävät elintarvikealan toimijoiden välistä kilpailua eri jäsenvaltioissa."

17 Asetuksen N:o 178/2002 3 artiklan 3 kohdassa säädetään seuraavasta määritelmästä:

"'Elintarvikealan toimijalla' [tarkoitetaan] luonnollista tai oikeushenkilöä tai -henkilöitä, jotka ovat vastuussa elintarvikelainsäädännön vaatimusten noudattamisen varmistamisesta valvonnassaan olevassa elintarvikeyrityksessä".

18 Kyseisen asetuksen 17 artiklassa, jonka otsikko on "Vastuut", säädetään seuraavaa:

"1. Kaikissa tuotannon, jalostuksen ja jakelun vaiheissa toimivien elintarvike- ja rehualan toimijoiden on vastuullaan olevissa toiminnoissa huolehdittava siitä, että elintarvikkeet tai rehut täyttävät niiden toiminnan kannalta asiaankuuluvat elintarvikelainsäädännön vaatimukset, ja varmistettava, että kyseiset vaatimukset täyttyvät.

2. Jäsenvaltioiden on pantava elintarvikelainsäädäntö täytäntöön sekä seurattava ja valvottava, että kaikissa tuotannon, jalostuksen ja jakelun vaiheissa toimivat elintarvike- ja rehualan toimijat noudattavat elintarvikelainsäädännön vaatimuksia.

Tämän vuoksi niiden on ylläpidettävä virallisen valvonnan järjestelmää muine olosuhteiden edellyttämine toimintoineen mukaan lukien tiedottaminen elintarvikkeiden ja rehujen turvallisuudesta ja riskeistä, elintarvike- ja rehuturvallisuuden valvonta ja muut tuotannon, jalostuksen ja jakelun kaikkiin vaiheisiin kuuluvat toiminnat.

Jäsenvaltioiden on myös annettava elintarvike- ja rehulainsäädännön rikkomuksiin sovellettavia toimenpiteitä ja seuraamuksia koskevat säännöt. Toimenpiteiden ja seuraamusten on oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia."

19 Tuotevastuuta koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä 25.7.1985 annetun neuvoston direktiivin 85/374/ETY (EYVL L 210, s. 29) 1 artiklassa säädetään seuraavaa:

"Valmistaja vastaa vahingosta, joka aiheutuu hänen tuotteensa puutteellisesta turvallisuudesta."

20 Saman direktiivin 3 artiklassa säädetään seuraavaa:

"1. 'Valmistajalla' tarkoitetaan lopputuotteen valmistajaa, raaka-aineen tuottajaa ja osatuotteen valmistajaa sekä sitä, joka varustamalla tuotteen nimellään, tavaramerkillään tai muulla erottuvalla tunnuksellaan esiintyy tuotteen valmistajana.

2. Valmistajan vastuuta rajoittamatta tässä direktiivissä tarkoitettuna valmistajana pidetään myös sitä, joka elinkeinotoiminnassa tuo tuotteen yhteisöön myyntiä, vuokraamista, leasing-toimintaa tai muuta jakelua varten, ja hän on vastuussa kuten valmistaja.

3. Jos tuotteen valmistajaa ei voida tunnistaa, tuotteen valmistajana pidetään jokaista, joka on laskenut tuotteen liikkeelle, jollei hän ilmoita vahinkoa kärsineelle kohtuullisessa ajassa valmistajaa tai sitä, jolta hän on hankkinut tuotteen. Tätä sovelletaan myös, jos 2 kohdassa tarkoitettu maahantuoja ei käy ilmi maahan tuodusta tuotteesta, vaikka valmistajan nimi kävisikin ilmi siitä."

Kansallinen lainsäädäntö

21 Elintarvikkeiden merkintöjä, esillepanoa ja mainontaa koskevien direktiivien 89/395/ETY ja 89/396/ETY täytäntöönpanosta 27.1.1992 annettua asetusta nro 109 (GURI, Supplemento ordinario nro 39, 17.2.1992) muutettiin elintarvikkeiden merkintöjä, esillepanoa ja mainontaa koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön

lähentämisestä annetun direktiivin 2000/13/EY täytäntöönpanosta 23.6.2003 annetulla asetuksella nro 181 (GURI nro 167, 21.7.2003; jäljempänä asetus nro 109/92).

22 Asetuksen nro 109/92 12 §:n 3 momentissa säädetään seuraavaa:

"Alkoholipitoisuuden ilmoittamisessa tilavuusprosentteina sallitaan seuraavat positiiviset ja negatiiviset poikkeamat, jotka on ilmaistava absoluuttiarvoina:

– –

d) 0,3 tilavuusprosenttia muiden kuin a, b ja c kohdassa mainittujen juomien osalta."

23 Kyseisen asetuksen 18 §:n 3 momentissa säädetään seuraavaa:

"[12 §:n] säännösten rikkomisesta määrätään 600–3 500 euron suuruinen hallinnollinen sakkorangaistus."

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

24 Jürgen Weber GmbH valmistaa Saksassa "amaro alle erbe" -nimistä alkoholijuomaa, jonka etiketissä mainitaan 35 tilavuusprosentin suuruinen alkoholipitoisuus.

25 Toimivaltaiset paikalliset terveysviranomaiset ottivat 13.3.2003 tästä juomasta viisi näytettä Monselicessä sijaitsevasta Lidl Italian ketjuun kuuluvasta myymälästä.

26 Näiden näytteiden laboratoriotutkimuksissa, jotka suoritettiin 17.3.2003, kävi ilmi 33,91 tilavuusprosentin suuruinen todellinen alkoholipitoisuus, joka on alhaisempi kuin kyseisen tuotteen etiketissä mainittu alkoholipitoisuus.

27 Lidl Italia pyysi tämän jälkeen vastanäyttöä. Kyseessä olevasta tuotteesta otettiin tätä varten muita näytteitä, joiden laboratoriotutkimuksesta, joka suoritettiin 20.11.2003, kävi ilmi, että tuotteen todellinen alkoholipitoisuus, vaikkakin korkeampi, toisin sanoen 34,54 tilavuusprosenttia, oli edelleen tuotteen etiketissä mainittua alkoholipitoisuutta alhaisempi.

28 Toimivaltaiset paikalliset terveysviranomaiset väittivät 3.7.2003 päivätyssä pöytäkirjassa, että Lidl Italia on rikkonut asetuksen nro 109/92 12 §:n 3 momentin d kohtaa, koska kyseessä olevan juoman todellinen alkoholipitoisuus oli alhaisempi kuin etiketissä mainittu alkoholipitoisuus ja kun otetaan huomioon 0,3 prosentin sallittu poikkeama.

29 Hallinnollisen menettelyn päätteeksi Comune di Arcole totesi kunnanjohtajansa 23.12.2004 tekemällä päätöksellä, että rikkomus on tapahtunut ja määräsi Lidl Italialle asetuksen nro 109/92 18 §:n 3 momentin nojalla 3 115 euron suuruisen hallinnollisen sakkorangaistuksen.

30 Lidl Italia haki tähän hallinnolliseen päätökseen muutosta Giudice di pace di Monselicessä.

31 Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin toteaa, että Lidl Italia väitti, että sellaisenaan toimitettavien tuotteiden ja elintarvikkeiden merkintöjä koskevia yhteisön lainsäädännön vaatimuksia ei ole osoitettu taloudelliselle toimijalle, joka vain myy elintarvikkeen, vaan yksinomaan tämän elintarvikkeen valmistajalle.

32 Lidl Italian mukaan jälleenmyyjällä ei voi olla tietoa siitä, ovatko valmistajan tuotteeseen merkitsemät tiedot oikeat vai virheelliset, eikä se voi missään tapauksessa osallistua tuotteen valmistukseen tai sen etiketin laatimiseen, jonka avulla tuote myydään loppukuluttajalle.

33 Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin lisää, että Lidl Italia väittää lisäksi, että yhteisön oikeudessa tuotteen valmistajan vastuun periaate on myös seurausta direktiivistä 85/374.

34 Näin ollen Giudice di pace di Monselice katsoi, että yhteisön lainsäädäntöä on tulkittava sen käsiteltäväksi saatetun asian ratkaisua varten, päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

"1) Onko – – direktiiviä 2000/13/EY tämän direktiivin 1 artiklassa tarkoitettujen valmiiksi pakattujen elintarvikkeiden osalta tulkittava siten, että siinä ja erityisesti 2, 3 ja 12 artiklassa säädettyjen lakiin perustuvien velvoitteiden on katsottava koskevan yksinomaan valmiiksi pakatun elintarvikkeen valmistajaa?

2) Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi, onko direktiivin 2000/13/EY 2, 3 ja 12 artiklaa tulkittava siten, että niiden mukaan on mahdotonta, että jäsenvaltiossa sijaitseva sellaisen (direktiivin 2000/13/EY 1 artiklassa tarkoitetun) elintarvikkeen pelkkä jälleenmyyjä, joka on tarkoitettu toimitettavaksi sellaisenaan ja jonka on valmistanut muussa kuin jälleenmyyjän jäsenvaltiossa sijaitseva toimija, voi olla vastuussa viranomaisen toteamasta rikkomisesta, joka muodostuu siitä, että elintarvikkeen valmistaja on merkinnyt etikettiin virheelliset tiedot (nyt esillä olevassa asiassa väärän alkoholipitoisuuden), ja että tälle jälleenmyyjälle voidaan määrätä seuraamuksia siinäkin tapauksessa, että se (pelkän jälleenmyyjän ominaisuudessa) vain pitää kaupan elintarviketta sellaisena kuin sen valmistaja on sen toimittanut?"

Ennakkoratkaisukysymykset

35 Ennakkoratkaisukysymyksen esittänyt tuomioistuin tiedustelee kahdella kysymyksellään, joita on aiheellista tarkastella yhdessä, onko direktiivin 2000/13 2, 3 ja 12 artiklaa tulkittava siten, että niiden vastainen on pääasiassa kyseessä olevan kaltainen sellainen kansallinen lainsäädäntö, jossa säädetään mahdollisuudesta, että tässä jäsenvaltiossa sijaitsevan sellaisen alkoholijuoman jälleenmyyjän, joka on tarkoitettu toimitettavaksi sellaisenaan kyseisen direktiivin 1 artiklassa tarkoitetulla tavalla ja jonka on valmistanut toisessa jäsenvaltiossa oleva toimija, voidaan katsoa olevan vastuussa viranomaisen toteamasta kyseisen kansallisen lainsäädännön rikkomisesta, joka perustuu siihen, että valmistajan kyseisen tuotteen etiketissä tilavuusprosentteina ilmoittama alkoholipitoisuus on virheellinen, ja että tälle toimijalle määrätään näin ollen seuraamuksena hallinnollinen sakkorangaistus, vaikka tämä toimija on pelkän jälleenmyyjän ominaisuutensa vuoksi vain pitänyt tätä tuotetta kaupan sellaisena kuin valmistaja on sen sille toimittanut.

36 Direktiivin 2000/13 2 artiklan 1 kohdassa säädetään muun muassa, että merkinnät ja tavat, joilla ne on toteutettu, eivät saa olla omiaan johtamaan ostajaa harhaan elintarvikkeiden ominaispiirteiden osalta.

37 Tämä yleinen kielto on ilmaistu kyseisen direktiivin 3 artiklan 1 kohdassa, jossa on tyhjentävä luettelo maininnoista, jotka on pakollisesti merkittävä elintarvikkeisiin, jotka on tarkoitettu toimitettaviksi kuluttajalle sellaisenaan.

38 Sellaisten juomien osalta, joiden alkoholipitoisuus on enemmän kuin 1,2 tilavuusprosenttia, kuten pääasiassa kyseessä oleva "amaro alle erbe" -niminen juoma, tämän säännöksen 10 kohdassa edellytetään, että alkoholipitoisuus mainitaan tilavuusprosentteina juomien etiketeissä.

39 Direktiivin 2000/13 12 artiklan toisessa kohdassa mainituista menettelytavoista, joita noudattaen alkoholipitoisuus mainitaan, säädetään direktiivillä 87/250, jonka 3 artiklan 1 kohdan mukaan 0,3 prosentin positiivinen tai negatiivinen poikkeama on sallittu.

40 Vaikka direktiivin 2000/13 2, 3 ja 12 artiklasta, kun niitä tulkitaan yhdessä, näin ollen seuraa, että tiettyjen alkoholijuomien, kuten pääasiassa kyseessä olevan alkoholijuoman, merkinnöissä on mainittava, tiettyä sallittua poikkeamaa koskevin varauksin, näiden juomien todellinen alkoholipitoisuus, tällä direktiivillä ei kuitenkaan, toisin kuin muissa yhteisön toimenpiteissä, joissa asetetaan merkintöjä koskevia velvollisuuksia (ks. mm. se direktiivi, josta oli kyse asiassa C-40/04, Yonemoto, tuomio 8.9.2005, Kok. 2005, s. I-7755), määritellä sitä, minkä toimijan on täytäntöönpantava tämä merkintöjä koskeva velvollisuus, eikä siihen myöskään sisälly sääntöä, jonka avulla määritellään toimija, jonka voidaan katsoa olevan vastuussa, jos kyseinen velvollisuus laiminlyödään.

41 Näin ollen, toisin kuin Lidl Italia väittää, direktiivin 2000/13 2, 3 ja 12 artiklan tai minkään muunkaan säännöksen sanamuodosta ei seuraa, että tässä direktiivissä asetetaan kyseessä oleva merkintöjä koskeva velvollisuus yksinomaan tällaisten alkoholijuomien valmistajalle tai että siinä poissuljetaan mahdollisuus katsoa, että jälleenmyyjä on vastuussa, jos tämä sama velvollisuus laiminlyödään.

42 Lisäksi vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan yhteisön oikeuden säännösten tai määräysten tulkinnassa on otettava huomioon paitsi niiden sanamuoto myös systematiikka, asiayhteys ja sillä lainsäädännöllä tavoitellut päämäärät, jonka osa säännös tai määräys on (ks. tältä osin asia C-83/96, Dega, tuomio 17.9.1997, Kok. 1997, s. I-5001, 15 kohta ja asia C-294/01, Granarolo, tuomio 13.11.2003, Kok. 2003, s. I-13429, 34 kohta).

43 Tarkasteltaessa direktiivin 2000/13 2, 3 ja 12 artiklan systematiikkaa, asiayhteyttä ja tavoitteita, nousee esiin riittävästi yhtäpitäviä seikkoja, joiden perusteella voidaan päätellä, että direktiivillä ei estetä pääasiassa kyseessä olevan kaltaista kansallista lainsäädäntöä, jossa säädetään, että jälleenmyyjän voidaan katsoa olevan vastuussa näissä säännöksissä asetetun merkintöjä koskevan velvollisuuden laiminlyönnistä.

44 Siltä osin kuin on ensinnäkin kyse direktiivin 2000/13 kyseisten säännösten systematiikasta ja asiayhteydestä, on todettava, että tämän direktiivin muissa säännöksissä viitataan jälleenmyyjiin tiettyjen merkintöjä koskevien velvollisuuksien täytäntöönpanemisen yhteydessä.

45 Asia on näin erityisesti tämän direktiivin 3 artiklan 1 kohdan 7 alakohdan osalta, jonka mukaan pakollisia merkintöjä ovat "valmistajan, pakkaajan tai yhteisöön sijoittautuneen myyjän nimi tai toiminimi ja osoite".

46 Kuluttajalle myytäväksi tarkoitettujen elintarvikkeiden merkintöjä, esillepanoa ja mainontaa koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 18.12.1978 annetun neuvoston direktiivin 79/112/ETY (EYVL 1979, L 33, s. 1), joka kumottiin ja korvattiin direktiivillä 2000/13, 3 artiklan 1 kohdan 6 alakohdan sen säännöksen osalta, joka on sama kuin direktiivin 2000/13 7 kohdan säännös, yhteisöjen tuomioistuin on jo todennut, että tämän säännöksen pääasiallisena tavoitteena on mahdollistaa se, että kuluttaja voi vaivatta yksilöidä tuotteesta vastuussa olevat toimijat, joita tuottajien ja pakkaajien lisäksi ovat myös myyjät, jotta kuluttaja voi tarvittaessa ilmoittaa näille ostamaansa tuotetta koskevat myönteiset ja kielteiset seikat (ks. vastaavasti em. asia Dega, tuomion 17 ja 18 kohta).

47 Siltä osin kuin toiseksi on kyse direktiivin 2000/13 tarkoituksesta, tämän direktiivin johdanto-osan kuudennesta perustelukappaleesta ja 2 artiklasta käy ilmi, että direktiivi on laadittu elintarvikkeiden kuluttajan valistamiseksi ja suojelemiseksi, muun muassa näiden tuotteiden luonteen, yksilöllisyyden, ominaisuuksien, koostumuksen, määrän, säilyvyyden, alkuperän, valmistus- tai tuotantomenetelmän osalta (ks. direktiivin 79/112 osalta em. asia Dega, tuomion 16 kohta).

48 Yhteisöjen tuomioistuin on todennut, että jos direktiivillä ei säännellä jotakin kysymystä sen vuoksi, että direktiivillä toteutettava yhdenmukaistaminen on puutteellinen, jäsenvaltiot ovat periaatteessa toimivaltaisia määrittämään asiaa koskevat säännöt, kunhan tällaiset säännöt eivät ole omiaan vakavasti vaarantamaan kyseessä olevassa direktiivissä säädetyn tavoitteen toteuttamista (em. asia Granarolo, tuomion 45 kohta).

49 Pääasiassa kyseessä olevan kaltainen kansallinen lainsäädäntö, jossa säädetään direktiivillä 2000/13 asetetun merkintöjä koskevan velvollisuuden laiminlyönnin tapauksessa paitsi valmistajien myös jälleenmyyjien vastuusta, ei millään tavoin ole omiaan vaarantamaan direktiivissä säädetyn tavoitteen toteuttamista.

50 Päinvastoin tällainen lainsäädäntö on siltä osin kuin siinä määritellään laajasti ne toimijat, joiden voidaan katsoa olevan vastuussa direktiiviin 2000/13 sisältyvien merkintöjä koskevien velvollisuuksien laiminlyönneistä, ilmeisellä tavalla omiaan myötävaikuttamaan tällä direktiivillä asetetun, elintarvikkeiden kuluttajan tiedonsaantia ja suojelua koskevan tavoitteen toteutumiseen.

51 Tätä päätelmää ei voida kyseenalaistaa Lidl Italian väitteellä, jonka se on esittänyt ennakkoratkaisupyynnön esittäneessä kansallisessa tuomioistuimessa ja yhteisöjen tuomioistuimessa ja jonka mukaan yhteisön oikeuteen sisältyy periaate, jonka mukaan valmistaja on yksinomaan vastuussa kuluttajalle sellaisenaan toimitettaviksi tarkoitettujen tuotteiden merkinnöissä olevien mainintojen paikkansapitävyydestä ja joka Lidl Italian mukaan on myös seurausta direktiivistä 85/374.

52 Tältä osin on todettava ensinnäkin, ettei yhteisön oikeuteen sisälly tällaista yleistä periaatetta.

53 Päinvastoin, vaikka asetusta N:o 178/2002 ei ajallisesti sovelleta pääasian tosiseikkoihin, sen 17 artiklan 1 kohdasta, jonka otsikko on "Vastuut", käy ilmi, että kaikissa tuotannon, jalostuksen ja jakelun vaiheissa toimivien elintarvikealan toimijoiden on vastuullaan olevissa toiminnoissa huolehdittava siitä, että elintarvik-

keet täyttävät niiden toiminnan kannalta asiaankuuluvat elintarvikelainsäädännön vaatimukset, ja varmistettava, että kyseiset vaatimukset täyttyvät.

54 Seuraavaksi on todettava direktiivin 85/374 osalta, että tällä direktiivillä ei ole merkitystä pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen tilanteen asiayhteydessä.

55 Jälleenmyyjän vastuu elintarvikkeiden merkintöjä koskevaan lainsäädäntöön kohdistuvista rikkomuksista, joiden vuoksi kyseinen jälleenmyyjä joutuu muun muassa maksamaan hallinnollisia sakkoja, ei nimittäin kuulu direktiivillä 85/374 käyttöön otetun tuottamuksesta riippumatonta vastuuta koskevan järjestelmän erityiseen soveltamisalaan.

56 Direktiiviin 85/374 mahdollisesti kuuluvia vastuuta koskevia periaatteita ei näin ollen voida soveltaa direktiivillä 2000/13 säädettyjen pakkausmerkintöjä koskevien velvollisuuksien asiayhteydessä.

57 Joka tapauksessa direktiivin 85/374 3 artiklan 3 kohdassa säädetään jälleenmyyjän vastuusta, vaikkakin rajallisesta, ainoastaan siinä tapauksessa, ettei valmistajaa voida tunnistaa (asia C-402/03, Skov ja Bilka, tuomio 10.1.2006, Kok. 2006, s. I-199, 34 kohta).

58 Lopuksi on aiheellista muistuttaa, että EY 10 artiklaa koskevan yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan on niin, että vaikka jäsenvaltiot voivat edelleen valita määrättävät seuraamukset, niiden on huolehdittava erityisesti siitä, että yhteisön oikeuden rikkominen sanktioidaan perusteiltaan ja menettelyltään vastaavalla tavalla kuin kansallisen oikeuden vastaavanlaatuinen ja vakavuudeltaan samanlainen rikkominen ja että seuraamus on joka tapauksessa

tehokas, oikeasuhteinen ja varoittava (ks. mm. yhdistetyt asiat C-387/02, C-391/02 ja C-403/02, Berlusconi ym., tuomio 3.5.2005, Kok. 2005, s. I-3565, 65 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

59 Kansallisessa oikeudessa on periaatteessa, yhteisön oikeudessa tällä tavoin asetettujen rajojen puitteissa, vahvistettava ne menettelytavat, joita noudattaen jälleenmyyjän voidaan katsoa olevan vastuussa direktiivin 2000/13 2, 3 ja 12 artiklassa asetettujen merkintöjä koskevien velvollisuuksien laiminlyönnistä, ja erityisesti säädettävä vastuun jakamisesta jokaisen kyseessä olevan elintarvikkeen markkinoille saattamiseen osallistuvan toimijan välillä.

60 Esitettyihin kysymyksiin on kaiken edellä todetun valossa aiheellista vastata, että direktiivin 2000/13 2, 3 ja 12 artiklaa on tulkittava siten, että niiden vastainen ei ole pääasiassa kyseessä olevan kaltainen kansallinen lainsäädäntö, jossa säädetään mahdollisuudesta, että tässä jäsenvaltiossa sijaitsevan sellaisen alkoholijuoman jälleenmyyjän, joka on tarkoitettu toimitettavaksi sellaisenaan kyseisen direktiivin 1 artiklassa tarkoitetulla tavalla ja jonka on valmistanut toisessa jäsenvaltiossa sijaitseva toimija, voidaan katsoa olevan vastuussa viranomaisen toteamasta kyseisen kansallisen lainsäädännön rikkomisesta, joka muodostuu siitä, että valmistajan kyseisen tuotteen etiketissä tilavuusprosentteina ilmoittama alkoholipitoisuus on virheellinen, ja että tälle toimijalle määrätään näin ollen seuraamuksena hallinnollinen sakkorangaistus, vaikka tämä toimija on pelkän jälleenmyyjän ominaisuutensa vuoksi vain pitänyt tätä tuotetta kaupan sellaisena kuin valmistaja on sen sille toimittanut.

Oikeudenkäyntikulut

61 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä

vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä yhteisöjen tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (toinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Myytäväksi tarkoitettujen elintarvikkeiden merkintöjä, esillepanoa ja mainontaa koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 20.3.2000 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2000/13/EY 2, 3 ja 12 artiklaa on tulkittava siten, että niiden vastainen ei ole pääasiassa kyseessä olevan kaltainen kansallinen lainsäädäntö, jossa säädetään mahdollisuudesta, että tässä jäsenvaltiossa sijaitsevan sellaisen alkoholijuoman jälleenmyyjän, joka on tarkoitettu toimitettavaksi sellaisenaan kyseisen direktiivin 1 artiklassa tarkoitetulla tavalla ja jonka on valmistanut toisessa jäsenvaltiossa sijaitseva toimija, voidaan katsoa olevan vastuussa viranomaisen toteamasta kyseisen kansallisen lainsäädännön rikkomisesta, joka muodostuu siitä, että valmistajan kyseisen tuotteen etiketissä tilavuusprosentteina ilmoittama alkoholipitoisuus on virheellinen, ja että tälle toimijalle määrätään näin ollen seuraamuksena hallinnollinen sakkorangaistus, vaikka tämä toimija on pelkän jälleenmyyjän ominaisuutensa vuoksi vain pitänyt tätä tuotetta kaupan sellaisena kuin valmistaja on sen sille toimittanut.

Allekirjoitukset